

Інформаційні джерела:

1. Hrinchenko, R., Kovalyov, A., Litvinov, O., Yermachenko, V., Sidak, M. (2025). Peculiarities of adaptation to changes of Ukrainian and Slovak enterprises: preconditions for emergence and management model. *Access to science, business, innovation in the digital economy*. 2025. 6(1). P. 122-140. URL: [https://doi.org/10.46656/access.2025.6.1\(7\)](https://doi.org/10.46656/access.2025.6.1(7))
2. Жіноче підприємництво під час війни: результати дослідження. Електронний ресурс. URL: https://www.kmu.gov.ua/news/zhinoche-pidpriemnytstvo-pid-chas-viiny-rezultaty-doslidzhennia?utm_source=chatgpt.com
3. 90% жінок-підприємниць зазначають, що війна в Україні мала вплив на їх бізнес. Електронний ресурс. URL: https://rubryka.com/2023/07/20/zhinoche-pidpryyemnytstvo-pid-chas-vijny/?utm_source=chatgpt.com

СТАЛИЙ РОЗВИТОК У КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ

Євтушенко Н.С., канд. техн. наук, проф.

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Сталий розвиток у сучасному світі є фундаментальною концепцією, яка визначає стратегічні орієнтири розвитку держав, суспільств та бізнесу. Його сутність полягає у гармонійному поєднанні економічного зростання, соціальної справедливості, екологічної безпеки та правової упорядкованості. Для України ця парадигма набуває особливого значення, оскільки країна перебуває в умовах глибоких соціально-економічних трансформацій, глобальних викликів і потреби в інтеграції до міжнародного співтовариства на засадах інноваційності та збалансованості [1, с.120]. У центрі уваги сталого розвитку опиняється людина, її добробут, права, безпека і можливості для самореалізації, що безпосередньо пов'язано з питаннями соціальної відповідальності та охорони праці.

Соціально-економічні аспекти сталого розвитку передбачають створення умов для інноваційного економічного зростання, здатного забезпечити високий рівень життя населення.

Інноваційність стає рушійною силою модернізації економіки, зростання продуктивності праці та підвищення конкурентоспроможності країни. Водночас економічний розвиток не може розглядатися ізольовано від соціальної сфери: він повинен забезпечувати справедливий розподіл благ, створення нових робочих місць, доступність освіти та медицини, розвиток соціальної інфраструктури. Збалансованість означає гармонійне поєднання економічних інтересів із потребами суспільства, з урахуванням не лише нинішніх, а й майбутніх поколінь. У цьому сенсі концепція «зеленої економіки» стає перспективним напрямом, оскільки поєднує економічну ефективність з екологічною відповідальністю [2, с.381]. Правові аспекти сталого розвитку забезпечують формування чітких правил гри для всіх суб'єктів господарювання, державних органів і громадян. Саме законодавство є тим

механізмом, який гарантує баланс між економічною діяльністю та соціальною відповідальністю.

Українська правова база в цій сфері включає Конституцію, закони про охорону навколишнього середовища, охорону праці, соціальний захист, а також нормативні акти, що регламентують інноваційну діяльність і розвиток підприємництва [3,с.51].

Важливе місце займає інтеграція міжнародних стандартів і угод, зокрема Цілей сталого розвитку ООН, які визначають глобальні пріоритети на період до 2030 року. Наявність чіткої правової основи дозволяє запобігати порушенням, стимулювати соціально відповідальну поведінку бізнесу та забезпечувати захист прав громадян. Особливої уваги заслуговує соціальна відповідальність, що стає стратегічною складовою сталого розвитку. Вона передбачає добровільне взяття на себе зобов'язань державою, бізнесом та громадянами щодо врахування інтересів суспільства, дотримання етичних принципів, збереження довкілля та забезпечення безпеки людини.

Соціальна відповідальність бізнесу полягає не лише у сплаті податків чи створенні робочих місць, але й у впровадженні програм розвитку персоналу, підтримці місцевих громад, реалізації екологічних ініціатив.

Вона має багатовимірний характер і включає економічний, екологічний та соціальний виміри [4,с.71]. Наприклад, великі промислові компанії все частіше звітують не лише про фінансові результати, але й про соціальні та екологічні показники, впроваджуючи принципи ESG (Environmental, Social, Governance). Важливим елементом соціальної відповідальності є охорона праці.

Вона виступає одним із ключових індикаторів відповідального ставлення бізнесу до своїх працівників. Безпека праці та здоров'я персоналу є не лише законодавчою вимогою, але й стратегічною інвестицією у людський капітал [5,с.54]. У сучасних умовах охорона праці виходить за межі традиційних заходів безпеки і включає використання інноваційних технологій: автоматизованих систем моніторингу ризиків, роботизації небезпечних виробничих процесів, впровадження міжнародних стандартів управління безпекою праці, таких як ISO 45001.

Це дозволяє знизити рівень виробничого травматизму, підвищити мотивацію працівників та зміцнити імідж компанії як соціально відповідального роботодавця. На міжнародному рівні значну роль відіграють конвенції Міжнародної організації праці (МОП), які визначають мінімальні стандарти умов праці, тривалості робочого часу, захисту від професійних захворювань. Держави, що приєдналися до цих конвенцій, зобов'язуються дотримуватися їх у своїй внутрішній політиці.

В Україні діє Закон «Про охорону праці», який передбачає комплекс правових, соціально-економічних, організаційних та технічних заходів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини. Його виконання є важливою складовою соціальної відповідальності як держави, так і роботодавців [6,с.56]. Не менш важливим чинником забезпечення сталого розвитку є соціальна відповідальність держави. Вона полягає у створенні справедливої системи розподілу ресурсів, розвитку соціальної інфраструктури,

підтримці освіти та науки, гарантуванні рівних можливостей для всіх громадян. Держава повинна не лише формувати законодавчу базу, але й активно підтримувати інновації, стимулювати розвиток підприємництва, забезпечувати захист прав працівників і громадян.

У цьому контексті особливої уваги заслуговує роль освіти як інструменту формування свідомого громадянина, здатного брати участь у розбудові інноваційного та відповідального суспільства. Освіта та наука виступають фундаментом сталого розвитку, оскільки саме вони формують людський капітал, розвивають критичне мислення та створюють умови для впровадження інновацій [7,с.282].

Соціальна відповідальність громадян теж має велике значення. Вона проявляється у дотриманні законів, повазі до прав інших людей, раціональному споживанні ресурсів, участі у суспільно важливих ініціативах. Лише за умови активної участі кожного громадянина у процесах змін можна досягти справжнього прогресу [8,с.97].

Формування культури соціальної відповідальності можливе через освітні програми, громадські ініціативи та приклади відповідальної поведінки бізнесу й держави.

Таким чином, забезпечення сталого розвитку на засадах інноваційності та збалансованості вимагає комплексного підходу, що поєднує соціально-економічні, правові аспекти, соціальну відповідальність та охорону праці. Держава повинна формувати сприятливе правове середовище, бізнес — впроваджувати стратегії корпоративної соціальної відповідальності, громадяни — проявляти свідомість та активність у щоденному житті. Лише взаємодія цих складових дозволить побудувати суспільство, де інноваційний розвиток йде поруч із соціальною справедливістю, правовою захищеністю та безпекою людини. Саме такий шлях є запорукою гармонійного майбутнього для нинішніх і наступних поколінь.

Інформаційні джерела:

1. Євтушенко Н. С. Інноваційні підходи та соціальна відповідальність у контексті сталого розвитку / Євтушенко Н. С. // Механізми забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, перспективи, міжнародний досвід : матеріали 5-ї Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 01 листопада 2024 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків : ДБТУ, 2024. С. 120-122.
2. Yevtushenko N. Application of digital technologies in activity educational institutions of higher technical education / Nataliia Yevtushenko, Olga Ponomarenko, Olga Sukhenko // Розвиток сучасної науки та освітності, інновації : матеріали 5-ї Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Запоріжжя, 29-31 травня 2024 р.) / Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного ; – Запоріжжя : ТДАТУ, 2024. – С. 380-383.
3. Yevtushenko, N., Tverdokhliebova, N., Ponomarenko, O. Using artificial intelligence technologies to predict and identify the educational process CEUR Workshop Proceedings , 2023, 3605
4. Євтушенко Н. С. Соціальні впливи та майбутні можливості інтелектуальних робототехнічних систем / Євтушенко Н. С., Кравченко В. І. // Ways of Science Development in Modern Crisis Conditions : proc. of the 5th Intern. Scie. and Practical Intern. Conf., June 13-14, 2024. – Dnipro, Ukraine : FOP Marenichenko V. V., 2024. – С. 70-72.
5. Сухенко О. В. , Євтушенко Н.С. Розвиток освітніх стратегій у сфері цивільної безпеки для збереження життя // Безпека людини у сучасних умовах : зб. доп. 16-ї Міжнар.

наук.-метод. конф., 6-7 грудня 2024 р. = Human safety in modern conditions : coll. of 16th Intern. Sci. and Methodological Conf., December 6-7, 2024 -Харків : НТУ "ХПІ", 2024. – С. 53-55.

6. Роговська Є. Ю., Євтушенко Н. С. Охорона праці в контексті соціальної відповідальності трудових відносин // Актуальні питання безпеки праці у контексті сталого розвитку та європейської інтеграції України = Topical Issues of Occupational Safety in the Context of Sustainable Development and European Integration of Ukraine / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова, Департамент цивіл. захисту Харків. обл. військ. адмін., Hungarian University of Agriculture and Life Sciences (Hungary), University of Žilina (Slovakia), Rhino Management Consulting GmbH (Germany). – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2024. – С. 56-58.

7. Сухенко О. В. Екологічна безпека та сучасні технології захисту довкілля як стратегічний пріоритет соціоекології / О. В. Сухенко, Н. С. Євтушенко // Актуальні питання біотехнології, екології та природокористування : матеріали Міжнар. наук. конф., 14-15 травня 2025 р. / гол. ред. Михайлов В. М. ; Держ. біотехн. ун-т. – Харків, 2025. – С. 282-283

8. Liu Yujun, Yevtushenko N.S. Rational risk management when issuing personal protective equipment at mechanical engineering enterprises. /Охорона праці: освіта і практика. Проблеми та перспективи розвитку охорони праці: Зб. наук. праць IV Всеукр. наук.–практ. конф. викладачів та фахівців–практиків та XIV Всеукр. наук.-практ. конф. курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів. – Львів: ЛДУ БЖД, 2024. – 97-98 с.

ІННОВАЦІЙНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ РЕАБІЛІТАЦІЙНИМИ ПОСЛУГАМИ ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Іванченко М.І., здоб. ВО

Державний біотехнологічний університет

Метою дослідження є теоретико-методологічне обґрунтування управління дієвості системи інноваційних механізмів забезпечення комплексної реабілітації військовослужбовців-учасників бойових дій на основі впровадження дієвих управлінських важелів, регулювання кадрової роботи в закладах охорони здоров'я, реалізації моделі електронного управління процесами лікування, оздоровлення та реабілітації.

У 2018 році була підготовлена та прийнята Воєнно-медична доктрина України. В основу Доктрини покладено єдині організаційні засади діяльності медичних служб, незалежно від відомчого підпорядкування, єдине розуміння причин зниження, втрати боєздатності військовослужбовців та ефективних шляхів її підвищення, єдині погляди на профілактику, діагностику, надання медичної та психологічної допомоги, організацію медичного забезпечення та надання медичної допомоги відповідно до загальнодержавних медичних стандартів, формування необхідного резерву та постійну готовність сил і засобів медичних служб та цивільної системи охорони здоров'я в умовах мирного та воєнного стану [1]. Відповідно до запропонованої доктрині, можна визначити такі організаційно-правові важелі системи управління реабілітаційними послугами для військовослужбовців: організаційно-правова база; військово-політичний компонент; військово-економічний компонент;